

Motion till riksdagen 2010/11:U258

av **Bodil Ceballos och Hans Linde (MP, V)**

En aktiv politik till stöd för demokrati i Burma

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska vara en tydlig röst till stöd för den demokratiska oppositionen i Burma.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det under rådande omständigheter inte finns några förutsättningar för att Sverige ska kunna erkänna valet i Burma som planeras att hållas den 7 november 2010.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat ekonomiskt stöd till de politiska krafter som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter i Burma.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gränsöverskridande bistånd (cross-border).
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta ställning för en FN-ledd ”commission of inquiry” till Burma och aktivt verka för att en sådan kommer till stånd.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för minskad vapenexport till Burma och ett globalt vapenembargo.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU bör införa sanktioner mot olje- och gassektorn i Burma.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige och EU behöver en genomtänkt strategi för hur och när man vidtar åtgärder mot regimen i Burma.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige och EU aktivt bör försöka påverka Burmas grannländer till en politik som bättre gynnar en demokratisk utveckling i Burma.

Fel! Okänt namn på

2 Inledning

Sverige bör arbeta betydligt mer aktivt för att främja en demokratisk utveckling i Burma. Landet styrs sedan snart 50 år av en av världens mest brutala militärregimer som i allt för stor utsträckning lämnats att våldföra sig på sitt folk och sin natur. En förändring i demokratisk riktning måste självklart komma ifrån burmeserna själva, men omvärlden kan och bör göra betydligt mer för att stötta folket i dess kamp för ett annat Burma där mänskliga rättigheter respekteras och där en aktiv politik förs för att lyfta folket ur fattigdom.

3 En tydlig svensk röst för Burma

Sverige måste ge ett tydligt stöd till den burmesiska demokrati rörelsen och kan inte vara ett av få länder som ofta är tyst när militären begår övergrepp mot sitt eget folk. När nobelpristagaren Daw Aung San Suu Kyi fördes till fängelse i maj 2009 för att en amerikansk man tagit sig in i hennes hem där hon satt i husarrest så var Sverige ett av få europeiska länder som inte gjorde ett officiellt uttalande där militärens agerande fördömdes. Många västerländska regeringar har tydligt, kraftfullt och vid upprepade tillfällen tagit avstånd från det djupt odemokratiska val som juntan har proklamerat till den 7 november 2010, men Sverige är inte ett av dem. De som kämpar för demokrati i Burma måste känna att de har världens stöd. Sveriges röst måste höras.

Den burmesiska demokrati rörelsen arbetar under extremt svåra förutsättningar. Inne i landet är förtrycket enormt, och allt politiskt arbete är förenat med stor personlig risk. Den del av rörelsen som arbetar i exil har mycket små resurser. Ett av de bästa sätten som Sverige kan stärka rörelsen är att stödja dess politiska förslag och aktivt driva dem. Även den svagaste blir stark uppbackad av solida vänner.

4 Det politiska läget i Burma

4.1 En icke-demokratisk konstitution

Militärjuntan har proklamerat att det ska hållas val i Burma den 7 november 2010. Valet grundar sig på den konstitution som juntan arbetat fram under lång tid och som man höll "folkomröstning" om bara några dagar efter att cyklonen Nargis dragit in över landet och orsakat en omfattande humanitär katastrof. Regimen påstår att 98 procent röstade i valet och att 90 procent röstade ja till militärens förslag till konstitution. Det är naturligtvis helt orimliga siffror i ett land där en stor del av befolkningen inte ens kan läsa och vid en tidpunkt då stora delar av landet befann sig i en akut katastrofsituation. Omröstningen var grovt manipulerad. Förslaget man skulle rösta om blev offentligt endast tre veckor före omröstningen. Det publicerades bara på bur-

mesiska och engelska, språk som en stor del av befolkningen inte talar. Det var olagligt att kritisera förslaget till konstitution och människor tvingades under hot om våld att rösta ja. Fördömandet av folkomröstningen har därför varit starkt från den demokratiska delen av världen.

Men det är inte bara sättet på vilket omröstningen genomfördes som är förkastligt. Själva konstitutionen är också djupt icke-demokratisk, även om den enligt militären ska leda till ”disciplinerad demokrati”. En fjärdedel av platserna i den församling som ska väljas är garanterade till militären, militärledningen kan när som helst ta över makten från församlingen och det är förbjudet för personer som är eller har varit gifta med utländska medborgare att bli valda. Det senare är utformat så att oppositionsledaren Aung San Suu Kyi inte ska kunna bli vald, eftersom hon varit gift med en brittisk medborgare. Konstitutionen innebär också mycket dåliga förhållanden för de etniska minoriteterna i Burma.

4.2 Sveriges förhållningssätt till det ofria valet

Inför valet har stora delar av den demokratiska oppositionen satts i fängelse. Nu sitter cirka 2 200 politiska fångar i burmesiska fängelser. Många har fått straff på 65 år och mer. Ett val kan naturligtvis inte bli demokratiskt när regimens motståndare inte tillåts delta. Inte heller finns det någon anledning att tro att regimen kommer att dra sig från valfusk om den tror sig behöva det. Inga internationella valobservatörer kommer att tillåtas under valet, och heller inga utländska journalister kommer särskilt släppas in för att kunna bevaka händelserna.

Nobelpristagaren Aung San Suu Kyi sitter fortfarande i husarrest och hennes parti har upplösts av militären. Detta sedan det valt att inte registrera sig i valet eftersom det inte fick delta så länge det hade medlemmar som sitter i fängelse. De flesta andra demokratiska organisationer har gjort bedömningen att det inte är meningsfullt att delta i ett val som sker under så odemokratiska former. Regimen har däremot skapat civila partier som ska fylla de platser som inte redan reserverats för militären. Det absolut största partiet, med mest resurser, är det regimtrogna USDP – Union Solidarity and Development Party – som leds premiärministern Thein Sein. USDP har kunnat genomföra sin valkampanj med helt andra resurser och premisser än mindre, självständiga partier. De få oberoende partier som valt att ställa upp i valet har varit tvungna att driva sin valrörelse under djupt begränsade former och under förföljelse av juntan. Den strikta mediecensur som funnits i Burma under lång tid har självklart även reglerat pressen inför valet. De som kritiserat valet eller valprocessen har blivit anhållna.

Till detta kommer också problematiken med den nya konstitutionen, som i sig inte är en grund för ett demokratiskt samhälle och en stat i behov av försoning mellan olika grupper. Att tro att konstitutionen går att ändra efter valet är att hoppas på det omöjliga – över 75 procent av ett nytt parlament behöver stödja ett sådant förslag, och militären kommer som sagt garanteras 25 procent av platserna.

Fel! Okänt namn på

Det är otroligt viktigt att den svenska regeringen, och EU, inte låter sig vilseledas av juntan utan har ett klart och nyktert perspektiv på vilka förutsättningar som råder kring det så kallade valet. Vi anser därför att regeringen på ett tydligt sätt måste ta avstånd från detta val, så väl innan som efter det genomförts. Det kan naturligtvis inte vara aktuellt att erkänna ett val som genomförs under så grovt odemokratiska omständigheter.

4.3 Stöd till oppositionen

Sveriges regering måste utöver det starka politiska stöd som vi efterlyser också stödja oppositionen ekonomiskt. Demokratirörelsen arbetar under extremt svåra omständigheter. Icke desto mindre är den livskraftig och har naturligtvis det moraliska övertaget. Sverige bör öka sitt ekonomiska stöd till burmesiska aktörer som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter. Det humanitära stöd som Sverige har är bra, men det är politiska orsaker som ligger bakom fattigdomen och de humanitära katastroferna, och det måste till en politisk förändring för att lösa även ekonomiska och sociala problem.

5 Kriget mot de etniska minoriteterna

Utöver förtrycket mot det egna folket bedriver juntan vad som av många beskrivs som ett utrotningskrig mot de etniska minoriteter som lever längs med Burmas gränser mot Bangladesh, Indien, Kina och Thailand. Bara i östra Burma finns det uppskattningsvis en halv miljon internflyktingar till följd av juntans krigföring mot civila. Till detta ska läggas de flera hundra tusen flyktingar som lever i läger i grannländerna och de miljontals migrantarbetare som arbetar under mycket svåra villkor, framförallt i Thailand.

De etniska minoriteterna saknar helt skydd mot juntans offensiver och ingen humanitär hjälp släpps fram till dessa områden. Den enda hjälp som kommer in är genom så kallade ”backpacker-team” som illegalt tar sig in över gränserna och hjälper befolkningen med basal sjukvård och de mediciner som de klarar att bära i sina ryggsäckar. Områdena är kraftigt minerade och den enda chans till vård för minoffer är att de bärs genom jungeln till kliniker på andra sidan gränsen som kan ta hand om dem. Om de överlever.

Våldtäkt används som vapen i kriget mot minoriteterna. Matförråd bränns upp, byar bränns ner och risplantor dras upp ur fälten. Att det är civila som är måltavlan kan inte vara mer uppenbart. Dessa människor kan inte lämnas utan hjälp. Sverige måste bidra med cross-border-bistånd så att humanitärt bistånd kan nå fram.

Enligt den nya konstitution som träder i kraft i Burma efter valet garanteras alla delar av militärregimen straffrihet för begångna brott. Årtionden av förföljelse och mord på civila, tvångsflyttningar och tortyr, sexuellt våld och tvångsarbete, där de etniska minoriteterna varit den främsta måltavlan, går därmed ostraffade. Dessa brott är så allvarliga att FN:s särskilda rapportör

Fel! Okänt namn på

om de mänskliga rättigheterna i Burma, Tomás Ojea Quintana, har rekommenderat att FN inrättar en kommission för att undersöka om dessa brott innebär krigsbrott och brott mot mänskligheten. Förslaget om en så kallad Commission of Inquiry (COI) har sedan rapporten kom i mars fått ett allt större stöd och hittills har 13 regeringar (per den 18 oktober 2010) öppet gått ut och stött förslaget. Vi anser att riksdagen bör ge regeringen till känna att även Sverige bör ta ställning för en COI till Burma och aktivt verka för att en sådan kommer till stånd.

Den burmesiska juntan har ingen förankring hos folket. Den har inget stöd att luta sig mot, utan den upprätthåller sin makt med vapen. Det är därför otroligt angeläget att dess tillgång till vapen stryps. Sverige och EU måste arbeta för att FN antar ett globalt vapenembargo mot Burma. Samtidigt måste Sverige och EU i sina bilaterala relationer med länder som Ryssland och Kina försöka förmå dem att upphöra med sin vapenexport till generalerna.

5.1 En mer strategisk EU-politik

EU har en gemensam politik gällande Burma, en så kallad gemensam ståndpunkt. Den innehåller en del sanktioner som EU har lyckats enas om vad gäller Burma. Dessa är av olika slag – i stor utsträckning handlar det om en lista med personer som inte får visum till Sverige och vars eventuella tillgångar i Europa ska frysas. Den innehåller också ett vapenembargo och ett antal ekonomiska sanktioner. De flesta av dessa är tandlösa, men en del är bra, som till exempel förbudet mot handel med timmer och ädelstenar. Problemet är att den sektor där Europa framförallt har handel med Burma är inom olje- och gassektorn. Det är också inom den sektorn som Burmas generaler gör sina stora vinster. Men mot olje- och gassektorn har EU inte infört några sanktioner. Sverige bör aktivt driva att sanktionerna mot Burma omfattar handel med olja och naturgas.

Sverige och EU behöver överhuvudtaget vara mer strategiska i sin politik gentemot Burma. Det måste finnas en genomtänkt strategi kring hur och när man vidtar åtgärder mot regimen. Det måste sättas upp tidtabeller och ställas krav på regimen av typen ”om inte alla politiska fångar är släppta före ett visst datum så kommer vi att introducera denna sanktion”.

EU och Sverige måste också i högre utsträckning försöka påverka länder i regionen kring Burma till en mer konstruktiv hållning. EU har nära relationer till Asean inom ramen för ASEM-samarbetet, där också Burma finns med. Sverige har nära relationer till Thailand som borde kunna påverkas till att föra en tuffare politik gentemot generalerna. Även Indien med sin demokratiska historia skulle kunna spela en mer positiv roll för att påverka Burmas framtid i positiv riktning.

Stockholm den 25 oktober 2010

Bodil Ceballos (MP)

Hans Linde (V)